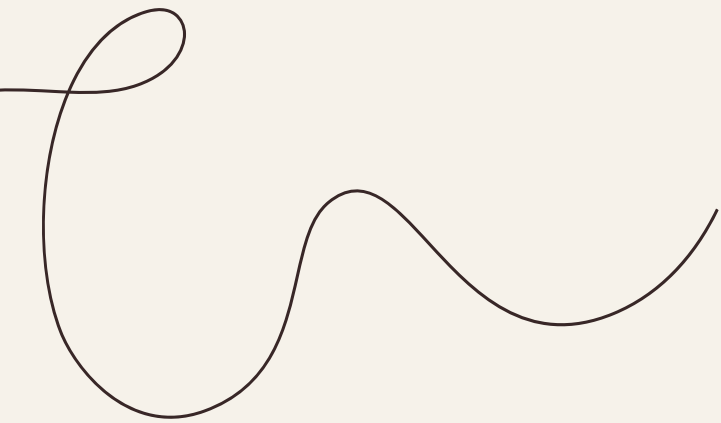

NON-BINARY NE DEMEKTİR?
NON-BINARY CİNSİYET NE
ANLAMA GELİR?

"Non-binary" (nan-bay-neri olarak okunur) terimi, İngilizce'deki "non-" (olmayan, değil) ve "binary" (ikili) kelimelerinin birleşiminden oluşur. Türkçe'ye "ikili olmayan" veya "ikilik dışı" olarak çevrilebilir. Kendini ne tamamen erkek ne de tamamen kadın olarak tanımlayan kişiler için kullanılan bir ifadedir. Non-binary, içsel bir algı olup "cinsiyet kimliğini" geleneksel iki cinsiyetin dışında ya da arasında bir yerde hissedilen kişiler tarafından tercih edilir.

Bu kavram, ilk olarak 1990'larda cinsiyet tartışmalarına dahil olmuş ve zamanla daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır [1].

Türkçede henüz tam karşılığı bulunmayan ancak ikili cinsiyet sistemini reddeden başka terimler de mevcuttur [2]:

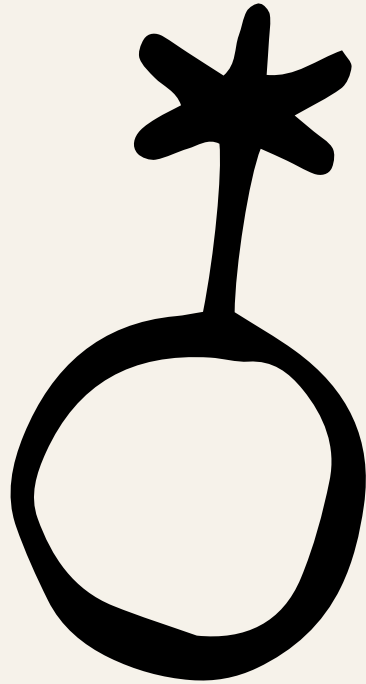
- **Genderfluid:** Akışkan cinsiyet. Cinsiyetinin zamana veya duruma göre değişkenlik gösterdiğini iddia eden kişiye denir.
- **Genderqueer:** Kendini kadın ya da erkek kategorilerine uymayan bir kimlikle tanımlayan kişiler için kullanılan çatı terimdir.
- **Polygender:** Çoklu cinsiyet. Birden fazla cinsiyete sahip olduğunu iddia eden kişiye denir.
- **Bigender:** Çift cinsiyetli. Kendini hem kadın hem de erkek olarak tanımlayan kişileri ifade eder.
- **Agender:** Cinsiyetsiz. Cinsiyetinin olmadığını iddia eden kişileri ifade eder.

Non-binary Bayrağı

Non-binary bayrağı, sarı, beyaz, mor ve siyah olmak üzere dört yatay şeritten oluşur. Bu bayrak, 2014 yılında Kyle Rowan tarafından tasarlanmıştır [3].

Non-binary Sembolü

Resmi olarak non-binary için belirlenmiş tek bir sembol olmasa da, son yıllarda kendini non-binary olarak tanımlayan birçok kişi, daire şeklinde bir sembolün üst kısmından yükselen bir düz çizgi ve bu çizginin sonunda yer alan bir "X" harfinden oluşan bir sembolü benimsemiştir [4].

Non-binary Üçüncü Cinsiyet Olarak Kabul Edilir mi?

Cinsiyet, biyolojik temellere dayanır. Erkekler XY, kadınlar ise XX kromozomlarına sahiptir. Bu biyolojik ayırım İngilizce'de "sex" terimiyle ifade edilir. Ancak LGBT topluluğu radikal bir şekilde, cinsiyetin sadece biyolojiyle sınırlı olmadığını, kişinin "içsel" hislerinin de cinsiyet tespitinde önemli olduğunu savunarak "gender" kavramını öne çıkarmıştır. Türkçe'de tam bir karşılığı olmamakla birlikte, "gender" genellikle "toplumsal cinsiyet" olarak adlandırılır. LGBT bakış açısına göre, "sex" ve "gender" farklı kavramlardır. Biyolojik cinsiyetin ötesinde, kişinin kendini nasıl hissettiğine dayanarak birçok farklı "cinsiyet kimliği" olabileceği öne sürülmüştür.

Bu bağlamda, non-binary kavramı, içsel bir his olarak değerlendirilir ve bir cinsiyet kategorisi olarak kabul edilmez. Ancak, LGBT ideolojisinin yüzyıllardır süregelen bilimsel ve toplumsal kabulü göz ardı ederek cinsiyet kimliğinin daha flu ve değişken olduğunu savunması ciddi tartışmalara yol açmaktadır.

Non-binary ve İnterseks Arasındaki Fark Nedir?

İnterseks durumu, nadir görülen biyolojik bir olgudur. Doğumda cinsiyet özelliklerinin (kromozomal, gonadal, veya anatomik açıdan) tipik erkek veya kadın sınıflandırmalarına tam olarak uymayan kişileri tanımlamak için kullanılır. İnterseks durumu, genetik, hormonsal veya anatomik bozukluklardan kaynaklanabilir ve bu durumlar genellikle doğuştan gelir.

Non-binary ise, biyolojik bir olgu değildir. Kendilerini erkek veya kadın kategorileri içinde görmeyenler için türetilmiş bir "cinsiyet kimliği" terimidir.

Cinsiyet Kimliği Nedir?

- LGBT perspektifine göre cinsiyet kimliği, kişinin kendisini hangi cinsiyet olarak tanımladığına dair içsel bir algıdır. Örneğin, biyolojik olarak erkek olarak doğan bir kişi, kendini "kız" gibi hissediyorsa, bu kişinin cinsiyet kimliğinin "kız" olduğu veya trans olarak tanımlanabileceği öne sürölmektedir. Bu yaklaşım, his ve algıların arkasındaki temel nedenleri yeterince incelemeyen, "yanlış bedende doğma" gibi bir yanılsamayı doğru kabul ettirme riskini taşımaktadır. Bu düşünce, kişilerin hislerine dayanarak geri dönüşü zor veya imkânsız cinsiyet değiştirme ameliyatlarına yönelmesine kapı açmaktadır.

Cinsiyetsiz Ne Demek?

- "Cinsiyetsiz" terimi İngilizce'de "agender" olarak bilinir ve bazı görüşlere göre "non-binary" (ikili cinsiyet sistemi dışında) kavramı altında değerlendirilir. Non-binary olduğunu öne sürenler kadın ve erkek cinsiyetleri dışında veya arasında bir cinsiyette olduklarını iddia ederken, cinsiyetsiz olduğunu öne sürenler hiçbir cinsiyetlerinin olmadığını iddia eder.

Frequently Asked Questions (FAQ)

- Cinsiyet, genetik olarak belirlenen bir özelliktir ve biyolojik olarak erkek ve kadın cinsiyetleri vardır. Kendini "cinsiyetsiz" olarak tanımlayan kişiler ise, herhangi bir cinsiyet kategorisine ait hissetmediklerini belirtirler ve bu durum cinsel kimlik bozukluğu olarak değerlendirilebilir. Modernizm, cinsiyetsizliği teşvik ederek bireylere özgürlük getirdiğini savunsa da, cinsiyetsiz kavramı biyolojik doğayla çelişmektedir [5].

Nonbinary Kimlerden Hoşlanır?

- Kendini nonbinary olarak tanımlayan kişiler genellikle ikili cinsiyet sistemini reddettikleri için, kiminle romantik ya da cinsel ilişki kurduklarını kadın ya da erkek gibi geleneksel kategorilerle açıklamaktan kaçınırlar. Bazı nonbinary kişiler, cinsiyeti tamamen göz ardı ederek, insanlarla cinsiyetsiz ya da cinsiyet ötesi bir bağ kurduklarını iddia ederler. Bu yaklaşım, kiminle ilişki kurduklarını net bir şekilde tanımlamaktan ziyade, "insanla ilgileniyorum" gibi daha geniş ve soyut bir açıklama sunar.

Frequently Asked Questions (FAQ)

Nonbinary Doğuştan mı Gelir? Nasıl Anlaşılır?

- Nonbinary doğuştan gelen bir özellik değil, kişinin cinsiyetini nasıl algıladığını ifade eden bir durumdur.
- Cinsiyet algısındaki bu farklılık, kişinin çevresi ve kişisel deneyimleri gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilir. Çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimler ya da akran baskısı, cinsel kimlik bozukluğuna ve bu algının şekillenmesinde rol oynayabilir. Ancak her kişinin deneyimi farklıdır ve bu faktörlerin etkisi kişiden kişiye değişir.
- Nonbinary bir kişiyi dışarıdan anlamak her zaman kolay olmayabilir. Çünkü bu durum, kişinin içsel hissiyatıyla ilgilidir ve dışarıya nasıl yansıttığı kişisel tercihlere bağlıdır. Translar arasında yapılan araştırmalarda, üçte birinin kendini nonbinary olarak tanımladığı görülmektedir [6]. Bu kişilerin bazıları, cinsiyetlerini daha rahat hissetmek için kısmi operasyonlar geçirebilir. Örneğin, göğüs aldırma ameliyatı tercih eden bazı kişiler olabilir, ancak tam cinsiyet değiştirme ameliyatı yaptırmak istemeyebilirler. Bunun nedeni, kendilerini ne tam anlamıyla kadın ne de tam anlamıyla erkek olarak görmemeleridir.

Kaynaklar

- [1] Oxford English Dictionary, s.v. “non-binary (adj.), sense 2.b,” December 2023, <https://doi.org/10.1093/OED/2725172726>.
- [2] The Trevor Project. Understanding Gender Identities. Erişim Tarihi: 04.09.2024. <https://www.thetrevorproject.org/resources/article/understanding-gender-identities/>
- [3] University of Northern Colorado. Pride Flags. Erişim Tarihi: 03.09.2024. <https://www.unco.edu/gender-sexuality-resource-center/resources/pride-flags.aspx#:~:text=History%3A%20o%20The%20Non%2DBinary,to%20be%20flown%20alongside%20it>
- [4] LGBTQ Nation. All about the nonbinary symbol. Erişim Tarihi: 04.09.2024. <https://www.lgbtqnation.com/2022/07/all-about-the-nonbinary-symbol/>
- [5] Prof. Dr. Nevzat Tarhan. Facebook. Erişim Tarihi: 12.09.2024. <https://www.facebook.com/Prof.NevzatTarhan/videos/cinsiyetsizlik-nedir/651468476508441/>
- [6] Matsuno E, Budge SL. Non-binary/genderqueer identities: a critical review of the literature. *Curr Sex Health Rep.* 2017;9:116–120.